

§ 19 Hostující mediátor

(1) Činnost mediátora může v České republice vykonávat dočasně nebo příležitostně jako hostující mediátor za podmínek stanovených tímto zákonem též státní příslušník jiného členského státu nebo fyzická osoba uvedená v jiném právním předpisu2).

(2) Ministerstvo bez zbytečného odkladu zapíše do seznamu jako hostujícího mediátora toho, kdo předloží ověřenou kopii dokladu potvrzujícího, že je osobou uvedenou v odstavci 1 a že v souladu s právními předpisy jiného členského státu vykonává činnost srovnatelnou s činností mediátora, a dále čestné prohlášení, že mu oprávnění k výkonu této činnosti v členském státě nebylo odejmuto ani dočasně pozastaveno. Pro účely zápisu do seznamu uvede tato osoba náležitosti podle § 17 odst. 1 a údaj, že žádá o zápis jako hostující mediátor.

(3) Činnost hostujícího mediátora na území České republiky se řídí právním řádem České republiky. Hostující mediátor je oprávněn poskytovat na území České republiky služby mediátora podle tohoto zákona od okamžiku, kdy ministerstvu předloží doklady a uvede náležitosti stanovené v odstavci 2.

K odstavci 1

V rámci rozebíraného ustanovení je zákonem zakotveno oprávnění vykonávat činnost mediátora nejen pro české státní příslušníky, ale také pro občany dalších zemí, a to v pozici hostujícího mediátora. Zákon sám přímo neřeší, jakých osob se toto oprávnění týká, využívá tedy odkazu na jiný právní předpis v podobě zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace, jehož podmínky se subsidiárně pro tuto oblast využijí.

Současně však zákon o mediaci vymezuje podmínky rozsahu poskytování mediačních služeb z hlediska rozsahu. Hostující mediátor je tedy, dle zmíněného ustanovení, oprávněn poskytovat mediační služby v České republice a) dočasně nebo b) příležitostně. Z uvedeného tedy jasně vyplývá, že v případě, že je využit tento právní institut, není hostující mediátor oprávněn provádět činnost mediátora soustavně, ale jeho činnost je omezena buď časovým hlediskem, případně frekvencí a intenzitou činnosti.

a) Dočasné vykonávání mediační činnosti

Jak plyne ze samotného jazykového výkladu zkoumaného termínu, bude se v tomto případě jednat o činnost časově omezenou, tedy, situaci, kdy bude hostující mediátor oprávněn vykonávat svou činnost např. od 2/2013 do 12/2014. Lze tak dovodit, že se jedná o jakousi časově omezenou „licenci“ poskytovat mediační služby na území ČR. Jako příklad si lze v této souvislosti představit např. stáž.

b) Příležitostné vykonávání mediační činnosti

V tomto případě se již nejedná o omezení časové, ale o aplikaci kritéria rozsahu a frekvence činnosti mediátora. Opětovně tato podmínka vylučuje poskytování mediačních služeb soustavně. Z hlediska vymezení je tedy hostující mediátor oprávněn svou mediační činnost v ČR poskytovat sice po časově neomezenou dobu, avšak jeho činnost musí vykazovat prvky ad hoc činnosti. V praxi se tak bude nejčastěji jednat o prvek jednorázovosti, tedy situaci, kdy bude hostující mediátor za zákonem stanovených podmínek provádět např. konkrétní mediaci a pro tu bude vystupovat v uvedeném postavení, tedy jako co-mediátor v etnický či jinak komplikovaném případě.

Co se týče zmíněného odkazu na zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků EU a některých příslušníků jiných států a o změně dalších zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů, odkazuje zákon

především na jeho ust. § 1 odst. 2. Na základě tohoto ustanovení musí být vedle příslušníků jiného členského státu, jak jej vymezuje ust. § 2 písm. d) ZM, umožněno vykonávat činnost hostujícího mediátora i dalším fyzickým osobám, konkrétně tedy:

- a) státnímu příslušníku členského státu Evropské unie, jiného smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské Konfederace (dále jen „členský stát“),
- b) osobě s trvalým pobytem na území České republiky,
- c) rodinnému příslušníku osoby uvedené v písmenu a) nebo b),
- d) státnímu příslušníku jiného než členského státu, bylo-li mu v České republice nebo jiném členském státě přiznáno právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropské unii,
- e) státnímu příslušníku jiného než členského státu, bylo-li mu na území České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie povolen pobyt za účelem vědeckého výzkumu,
- f) rodinnému příslušníku osoby uvedené v písmenu d) nebo e), byl-li mu povolen dlouhodobý pobyt na území České republiky,
- g) osobě, které byl na území České republiky udělen azyl nebo doplňková ochrana, nebo jejího rodinného příslušníka, byl-li mu povolen dlouhodobý pobyt na území České republiky,
- h) státnímu příslušníku jiného než členského státu, byl-li mu na území České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie povolen pobyt za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby,
- i) státnímu příslušníku jiného než členského státu, který je obětí obchodování s lidmi nebo obdržel pomoc k nedovolenému přistěhovalectví a který spolupracuje s příslušnými orgány, byl-li mu na území České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie povolen pobyt za tímto účelem,
- j) držitelé modré karty Evropské unie.

K odstavci 2

V rámci druhé odstavce je především stanovena povinnost Ministerstva spravedlnosti zapsat do seznamu fyzickou osobu, která splňuje veškeré podmínky pro zápis jako hostující mediátor. Pokud jde o samotný seznam mediátorů, odkazujeme na komentář k ust. § 15 ZM.

Vedle povinnosti ministerstva však zákon vymezuje podmínky, ze kterých je možné hostujícího mediátora do seznamu zapsat, přičemž se jedná o podmínky, které jsou pro poskytování mediačních služeb v České republice zásadní a bez jejichž splnění osoba definovaná v odst. 1 tohoto ustanovení není oprávněná svou mediační činností vykonávat.

Zájemce o zápis do seznamu jako hostující mediátor je tedy dle zákona povinen předložit a) ověřenou kopii dokladu potvrzujícího, že je osobou uvedenou v odstavci 1 a že v souladu s právními předpisy jiného členského státu vykonává činnost srovnatelnou s činností mediátora a b) čestné prohlášení, že mu oprávnění k výkonu této činnosti v členském státě nebylo odejmuto ani dočasně pozastaveno.

- a) Ověřená kopie dokladu potvrzujícího výkon obdobné činnosti v členském státě

Stejně jako v případě mediátora, občana České republiky, klade zákon celou řadu podmínek pro výkon mediační činnosti i na zahraniční mediátory, přičemž se omezuje na občany členských států. Tato právní úprava přímo navazuje na komunitární úpravu obsaženou ve Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES, o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech, která přímo zavazuje státy umožnit výkon mediace v rámci EU všem občanům členských států.

Vzhledem k tomu, že stát sám nemá dostatečné materiální zázemí a ani možnosti ke zjišťování kvalifikace a splnění podmínek stanovených pro české mediátory u zájemců o zápis

hostujících mediátorů, přesouvá důkazní břemeno prokázání kvalifikace na samotné uchazeče. Z tohoto důvodu tedy uchazeč musí ministerstvu předložit dokument, jímž doloží, že vykonává činnost srovnatelnou s činností mediátora, tedy, že v rámci národních požadavků ve svém členském státě splnil tam stanovené požadavky (zkoušky, školení, praxe). V rámci úvahy zde zákonodárce pravděpodobně vycházel z unijní právní úpravy zakotvené ve zmíněné směrnici, která naznačuje požadavky na mediátora v členských státech, které byly promítnuty do vnitrostátních právních úprav. Dá se tedy dovodit, že v případě, že zájemce o zápis do seznamu hostujících mediátorů již splnil veškeré požadavky a povinnosti, které obecně klade směrnice, považuje zákon tento předpoklad za dostatečný i pro mediační praxi v ČR.

Vzhledem k tomu, že směrnice stanovuje minimální požadavky, které musí členské státy promítnout do svých úprav a připouští tak i úpravu, jež půjde nad rámec směrnice, neomezuje se zákon pouze na mediační činnost, ale využívá rozšířenou obecnou formulaci, do které zahrnuje nejen mediaci v českém pojetí, ale veškeré činnosti srovnatelné s činností mediátora. Jedná se tedy o jakýsi formálně širší okruh činností, které však odpovídají činnosti mediátora, bez ohledu na to, jak je tato činnost v členských státech označena.

Za překvapivou variantu lze označit požadavek ověřené kopie tohoto dokladu. Je pochopitelné, že Ministerstvo se v této souvislosti nemůže spokojit s prostou kopií dokladu a požaduje v případě kopie její ověření, které tak prokazuje autentičnost dokumentu. Současně je však překvapivé, že právní úprava vůbec nepřipouští možnost, že by uchazeč předložil Ministerstvu originál tohoto dokumentu. V krajním případě by takový uchazeč byl nucen již původně předložený originál tohoto dokumentu ověřit a přiložit tak k žádosti ověřenou kopii, byť se jedná o dokument tzv. „odvozený“ od původně předloženého originálu.

b) Čestné prohlášení

Vedle ověřené kopie dokumentu vydaného členským státem zákon vyžaduje předložení čestného prohlášení, v jehož rámci uchazeč prohlásí, že mu nebylo odejmuto nebo dočasně pozastaveno oprávnění k výkonu činnosti, která je srovnatelná s činností mediátora. Zákon tak vyžaduje od uchazeče prohlášení, že v době zápisu do seznamu mediátorů splňuje požadavky kladené na tento zápis. Důvodem pro požadavek čestného prohlášení tak může být především skutečnost, že mezi dokumentem specifikovaným v písm. a) tohoto komentáře a dobou předložení podkladů k zápisu může uběhnout i dlouhá doba a situace uchazeče se může měnit. Zákon totiž neukládá na předmětný dokument žádné podmínky z hlediska platnosti či časového kritéria. Stejně tak neklade žádné požadavky na formu čestného prohlášení, postačí tedy, aby obsahovalo zákonem vyžadované prohlášení.

Nad rámec výše uvedeného je třeba dále upozornit, že hostující mediátor je povinen v rámci sdělení Ministerstvu sdělit také údaje specifikované v § 17 odst. 1, tedy jméno, popřípadě jména, příjmení, datum narození, adresu místa trvalého pobytu a adresu místa podnikání (blíže viz komentář k § 17 odst. 1 písm. a)) a také výslovně požádat Ministerstvo o zápis jako hostující mediátor.

Hostující mediátor – advokát rovněž předkládá doklady Ministerstvu spravedlnosti a vydané potvrzení o zápisu předkládá České advokátní komoře k poznačení v jednotýdenní lhůtě (§ 49a odst. 5 AZ). (Týká se opět pouze evropského usazeného a zahraničního advokáta, osobu dle § 5c odst. 1 AZ, nikoli advokáta hostujícího či advokátního koncipienta.)

K odstavci 3

Z hlediska pravidel poskytování mediačních služeb hostujícím mediátorem na území České republiky zvolil zákonodárce teritoriální přístup. Znamená to tedy, že hostující mediátor je ze zákona povinen řídit se při své mediační činnosti právním řádem České republiky, bez ohledu na to, jaká je jeho národnost. Znamená to tedy, že hostující mediátor je povinen řídit se nejen speciální právním předpisem v podobě zákona o mediaci, ale na jeho činnost bude aplikována např. občanskoprávní či

trestní odpovědnost dle české právní úpravy či odpovídající části zákona o advokacii pro případ, že se jej bude dotýkat.

Pokud jde o časové hledisko poskytování mediačních služeb, upravuje tuto oblast zákon o mediaci zcela výslovně. Hostující mediátor je tak oprávněn poskytovat na území České republiky služby mediátora dle tohoto zákona od okamžiku, kdy ministerstvu předloží doklady a uvede náležitosti stanovené v odst. 2 tohoto ustanovení. Znamená to tedy, že oprávnění vykonávat mediační činnost v České republice jako hostující mediátor není vázáno na zápis do seznamu mediátorů, ale na předložení požadovaných dokumentů a uvedení nezbytných náležitostí. Již od tohoto okamžiku se na takového mediátora vztahují ustanovení tohoto zákona. Hostující mediátor tedy nemusí čekat na samotný zápis ani na vydání potvrzení o zápisu dle ust. § 20 odst. 2 zákona o mediaci. Tuto skutečnost však považujeme za poněkud problematickou, neboť v rámci tohoto ustanovení je sice upraveno, že hostující mediátor může poskytovat své služby v ČR až po předložení všech podkladů a skutečností, tedy všech a úplných, avšak zákon nepočítá s možností, že by hostující mediátor předložil neúplné podklady a údaje, přičemž ministerstvo dle zákona nemá možnost jej vyzvat k doplnění či jakkoli obdobně reagovat, neboť jeho činnost nemá v této souvislosti konstitutivní povahu. Problém tedy nastává v situaci, kdy hostující mediátor již začne bezprostředně po předání nedostatečných podkladů poskytovat mediační služby, aniž by k tomu byl dle výše uvedeného oprávněn. Dle našeho názoru by měl být zápis hostujícího mediátora do seznamu mediátorů podroben stejným pravidlům, jako zápis vnitrostátního mediátora, kdy by byl také oprávněn poskytovat své mediační služby až od okamžiku provedení zápisu do seznamu. Takové řešení by jistě předešlo možným obtížím a odpovědnosti hostujícího mediátora a bylo by dosaženo jistě větší právní jistoty v této oblasti.

Vedle výše uvedeného je však třeba poukázat také na skutečnost, že právní úprava ZM. se vztahuje výhradně na činnosti a subjekty v tomto zákoně specifikované. Tyto osoby tedy musí, pokud mají zájem poskytovat mediační služby dle ZM, splnit jím stanovené podmínky. Vedle toho je však možné, aby zájemci vykonávali mediační činnost, která však bude prováděna mimo rámec ZM, konkrétně tedy v režimu živnostenského zákona[1] či obchodního zákoníku[2]. Znamená to tedy, že na jednu stranu tyto osoby nebudou muset splnit zákonem stanovené podmínky, avšak současně také nebudou moci čerpat výhod a ochrany, kterou ZM zapsaným mediátorům poskytuje.

Související ustanovení: § 17 odst. 1

Související předpisy: zákon č. 18/2004 Sb.

Související předpisy: zákon o advokacii – pokud jde o advokáta

Související předpisy: směrnice o mediaci

[1] Zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon

[2] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník